

Roma ve Bizans Tarihi El Kitabı

Yazarlar

Prof. Dr. Güray Kırpık
Doç. Dr. Koray Toptaş

ISBN: 978-625-7305-46-4

1. Baskı

Ekim, 2021 / Ankara
1100 Adet

Yayın Sertifika No

46683

Matbaa Sertifika No

46682

Grafiker®

Yayınları

Yayın No: 412

Web: grafikeryayin.com

**Kapak, Sayfa Tasarımı,
Baskı ve Cilt**

Grafiker®

Grafik-Ofset Matbaacılık Reklamcılık
Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

Oğuzlar Mahallesi

1396. Cadde No: 6/A

06520 Balgat-ANKARA

Tel : 0 312. 284 16 39 Pbx

Faks : 0 312. 284 37 27

E-mail : grafiker@grafiker.com.tr

Web : grafiker.com.tr

Kitabın hukuksal ve bilimsel sorumluluğu yazarlarına aittir.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	7
GİRİŞ.....	9
Roma Şehrinin Kuruluşu.....	9

BİRİNCİ BÖLÜM

A. KRALLIK DÖNEMİ.....	13
------------------------	----

İKİNCİ BÖLÜM

B. CUMHURİYET DÖNEMİ (M.Ö. 510-M.Ö. 27).....	17
1. M.Ö III. ve II. Yüzyıllarda Akdeniz Çevresindeki Devletler.....	20
2. Samnit Harpleri.....	22
a. Birinci Samnit Harbi (M.Ö.343-341).....	22
b. İkinci Samnit Harbi (M.Ö. 326-304).....	23
3. Pön/Punicum Savaşları ve Roma'nın Genişlemesi (M.Ö. 264-064).....	23
a. Birinci Pön(Punicum) Savaşı (M.Ö.264-242).....	23
b. İkinci Pön(Punicum) Savaşı (M.Ö.212-202).....	24
c. Üçüncü Pön(Punicum) Savaşı (M.Ö.149-146).....	25
4. Roma'nın Batı ve Doğu Akdeniz'de Genişlemesi.....	27
5. Spartacus İsyanı (M.Ö.71).....	31
6. Catiline Olayı (M.Ö. 62).....	32
7. Julius Augustus Caesar/Sezar.....	33
a. Galya Savaşları (M.Ö.53-50).....	34
b. İç Savaş.....	35
c. Diktatörlük.....	36

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

C. ROMA'DA İMPARATORLUK DÖNEMİ (PRINCIPATUM).....	39
1. Augustus Hanedanı.....	41
a. Augustus Dönemi (M.Ö. 27-M.S. 14).....	41
b. Tiberius Dönemi (M.S.14-37) ve Sonrası (M.S.37-69).....	44

2. Flavius Hanedanı.....	45
3. Antonenler Hanedanı.....	45
4. Septimus Severus Hanedanı (M.S.193-217).....	47
5. Anarşi Dönemi (M.S.217-268).....	48
6. İlliryalı İmparatorlar Devri (M.S.268-284).....	49
7. Tetrarşi/Tetrarki (Dörtlü Yönetim) ve Konstantinus Hanedanı.....	50
8. Valentinianus Hanedanı.....	53

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

D. İMPARATORLUK DÖNEMİ ROMA'SINDA KÜLTÜR VE MEDENİYET.....

1. Roma İdari Sistemi.....	55
2. Sosyal Hayat.....	57
3. Dini Hayat.....	62
4. Ekonomik Hayat.....	66
5. Askeri Teşkilat.....	68
6. Mimari.....	70
7. Kültürel Hayat.....	71
8. Dil.....	72
9. Hukuk.....	73
10. Takvim.....	74

BEŞİNCİ BÖLÜM

E. DOĞU ROMA/BİZANS DEVLETİ.....	75
1. Theodosius Hanedanı.....	78
a. I. Theodosius (379-395).....	78
b. Arkadius (395-408).....	80
c. II. Theodosius Dönemi (408-450).....	80
d. II. Theodosius Zamanında Bizans'ın Göçebe/Barbar Kavimlerle İlişkileri.....	82
e. Theodosius'un Halefleri Dönemi.....	84
2. Justinianus Sülalesi Devri.....	86
a. Justinianus ve Theodora (527-565).....	86
b. Justinianus'un Halefleri Dönemi (565-610).....	94
3. Heraklius Sülâlesi Devri.....	97
a. Heraklius (610-641).....	97
b. II. Konstans Dönemi (641-668).....	102

c. IV. Konstantinus(668-685).....	103
d. II. Justinianus Rinotmetos (Kesik Burunlu Justinyen) (685-695).....	103
e. II. Justinianus'un Ardılları.....	105
4. Isaurialılar Sülalesi ve İkonoklazm.....	107
a. III. Leon İsaerialı(717-741).....	107
b. V. Konstantinus(741-775).....	109
c. IV. Hazar Leon (775-780).....	110
d. VI. Konstantinus (780-797) ve Irene/İrini (797-802).....	110
e. Nikephorus (802-811) ve I. Mikhail (811-813).....	111
f. V. Leon(Ermeni Leon) (813-820).....	112
g. II. Mikhail Balbus(Kekeme Mikhail) (820-827).....	112
h. Theophilus(829-843).....	113
i. III. Mikhail(843-867).....	113
5. Makedonya Sülalesi.....	114
a. I. Basileius (Ermeni Vasil) (867-886).....	115
b. VI. Leon (886-912).....	115
c. VII. Konstantinus(913-959) ve Romanus Lekapinus (920-944).....	116
d. II. Romanus (959-963), Nikephorus Phokas (963-969).....	117
e. Ioannes Çimiskis(969-976).....	118
f. II. Basileius Vulgaroktonos (976-1025) - VIII. Konstantinus (1025-1028).....	118
g. 1025-1067 Yıllarında Bizans.....	119
h. Romanus Diogenis(1067-1071).....	121
i. Makedonya Hanedanı'nın Son Dönemleri.....	123
6. Komnenuslar Hanedanı.....	125
a. I. Alexius Komnenus(1081-1118).....	125
b. I. Haçlı Seferi (1095-1099).....	128
c. II. Ioannes Komnenus(1118-1143).....	130
d. I. Manuel Komnenus(1143-1180).....	130
e. I. Andronikus Komnenus(1183-1185).....	132
7. Angeluslar Hanedanı.....	134
a. II. Isaakius Angelus(1185-1195).....	134
b. Angeluslar Hanedanı'nın Sonu.....	134
c. IV. Haçlı Seferi.....	135

8. İstanbul Latin Krallığı ve İznik Bizans(Doğu Roma) İmparatorluğu(1204 -1262).....	136
9. Paleologus Hanedanı(1262-1453).....	137
a. VIII. Mikhail Paleologus(1262-1282).....	137
b. II. Andronikus Paleologus(1281-1328) ve III. Andronikus Paleologus(1328-1341).....	138
c. V. Ioannes Paleologus(1341-1391) ve VI. Ioannes Kantakuzenus(1347-1354).....	138
d. II. Manuel Paleologus(1391-1425).....	140
e. VIII. Ioannes Paleologus(1425 - 1448).....	141
f. XI. Konstantinus Paleologus(1448-1453).....	141

ALTINCI BÖLÜM

F. DOĞU ROMA/BİZANS KÜLTÜR VE MEDENİYETİ	143
1. İdari Sistem.....	143
2. Ekonomi.....	146
3. Sosyal Hayat.....	148
4. Din.....	150
5. Ordu.....	152
6. Bizans Sanatı ve Mimarisi.....	154
7. Bilim, Edebiyat ve Müzik.....	156
8. Eğitim.....	157
9. Hukuk.....	158
10. Dil.....	159
SONUÇ	161
KAYNAKLAR	163
YAZAR ÖZGEÇMİŞLERİ	169

ÖNSÖZ

Bu çalışmada Tarihin en büyük imparatorluklarından kabul edilen Roma İmparatorluğu ve onun ardılı kabul edilen Bizans diğer adıyla Doğu Roma İmparatorluğu ele alınmaktadır. Kitabımızın ilk bölümünü oluşturan Roma Tarihi krallık, cumhuriyet ve imparatorluk dönemi şeklinde 3 ana bölümde ele alınmıştır. Roma Devleti'nin siyasi ve askeri icraatları ele alınarak devlet ekonomik, idari, sosyal ve hukuki açılardan incelenmiştir. Julius Caesar ile başlayan imparatorluk sürecine geçiş O'nun manevi oğlu Octavianus (Augustus) tarafından nihayete erdirilmiş ve Roma'da İmparatorluk dönemi Onunla başlamıştır. Yaklaşık 400 yıl süren bu dönemde birçok hanedan başa geçmiş ve sürekli değişen hanedanlar döneminde zaman zaman başarılı imparatorlar başa geçse de uzun süren bir siyasi istikrar sağlanamamıştır. Bu durum çok geniş sınırlara sahip olan İmparatorluğun sürekli olarak isyanlarla ve savaşlarla uğraşmasına neden olmuştur. Tetrarchia/Tetrarki/Tetrarşi (Dörtlü Yönetim) ve Konstantin Hanedanı döneminde Roma İmparatorluğu değişim içerisine girmiş ve İmparatorluğun merkezi Roma'dan Doğu'da kurulan Bizans kentine kaymaya başlamıştır. Bundan sonra Roma'daki değişimin hızı giderek artmış, en önemli değişim dini alanda gerçekleşmiştir. Milano Fermanı (313) ve İznik Konsili (325) ile Hristiyanlık Roma'da güç kazanmış ve Hristiyanlığın devletin resmi dini olma yolundaki süreç hızlanmıştır. Bu süreçte Roma'nın Doğusu ve Batısı arasındaki ayrışma da giderek artmış, özellikle Kavimler Göçü'nün Batı'da meydana getirdiği tahribat Roma'nın giderek güç kaybetmesine neden olmuştur. M.S.395 yılında ise Roma İmparatorluğu Doğu ve Batı Roma olarak kesin biçimde ikiye ayrılmıştır. Bundan sonra Doğu Roma olarak adlandırılan Bizans İmparatorluğu gücün yeni merkezi konumuna gelirken batıdaki Roma merkezli imparatorluk çöküş sürecine girerek M.S.476 yılında tarih sahnesindeki ömrünü tamamlamıştır.

Roma'nın mirasçıları konumundaki Bizans İmparatorları bin yıldan uzun bir süre tarih sahnesinde kalmışlar ve büyük bir coğrafi alanda varlık göstermişlerdir. Bizans İmparatorluğu devri de iktidarın devamlılığı açısından Roma İmparatorluğu'na benzer şekilde sü-

rekli hanedan değişikliklerinin olduğu bir dönem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu iç çekişmelere rağmen Bizans imparatorları dünya tarihinin önemli aktörleri arasında yer almışlar ve önemli işlere imza atmışlardır. Bu parlak dönem Osmanlı Sultanı Fatih Sultan Mehmet'in başkent Konstantinopolis'i yani İstanbul'u fethiyle son bulmuştur. Böylece Dünya tarihinde bir çağ kapanmış ve yeni bir dönem başlamıştır.

Roma ve Bizans Tarihi'ni konu alan bu kitap çalışmasında birincil ve ikincil kaynaklardan yararlanılmıştır. Bazı olaylar bizzat dönemin ürünleri olan eserlerden yararlanılarak ortaya konulmuştur. Roma, Bizans ve İslam tarihi coğrafyasında kaleme alınan eserlerin yanında günümüzde bu eserleri esas alarak oluşturulan birçok telif çalışma kitabın yazımı sırasında kullanılmıştır. Tarihsel metodolojiye uygun olarak hazırlanan bu çalışmanın özellikle üniversitelerimizin tarih ve tarih öğretmenliği bölümlerinde eğitimlerini sürdüren öğrencilerimize ve ilgililerine yararlı olmasını temenni ve ümit ediyoruz.

10 Ekim 2021

Ankara/Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Güray Kırpık

Doç. Dr. Koray Toptaş